

# مکتب سردار سلیمانی

## در نگاه شخصیت‌های برجسته جبهه مقاومت

### (ایران، لبنان، یمن، فلسطین، سوریه و عراق)

زهره دانشمندی\*

فریفته هدایتی\*\*

#### چکیده

هدف: هدف از این پژوهش شناسایی ویژگی‌های شخصیت شهید سلیمانی از منظر شخصیت‌های برجسته محور مقاومت و دستیابی به عناصر گفتمانی مکتب شهید سلیمانی از منظر آن‌هاست.

روش تحقیق: روش پژوهش حاضر کیفی از نوع توصیفی-تحلیلی<sup>۱</sup> است که با استفاده از تحلیل گفتمان انتقادی با رویکرد ون دایک انجام شد. سخنرانی شش نفر از رهبران و شخصیت‌های برجسته مقاومت شامل: (۱). آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، (۲). سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان، (۳). بشاراسد، رئیس‌جمهور سوریه،

\* کارشناس ارشد مدیریت رسانه، .zohreh.76daneshmandi@gmail.com

\*\* دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی،

hedayatifarifteh@gmail.com

۱. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی به توصیف و تفسیر شرایط و روابط موجود می‌پردازد.

۴. عبدالملک بدرالدین الحوثی، رهبر انصارالله یمن، ۵. اسماعیل هنیه، رهبر حماس، ۶. فالح الفیاض، رئیس حشدالشعبی) که در ایام پس از شهادت مظلومانه سردار سلیمانی بیان کرده‌اند، به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد.

**یافته‌ها: یافته‌ها** نشان می‌دهد این شخصیت‌ها با تبیین عناصر و ویژگی‌های بارز شخصیت شهید سلیمانی سعی کردند دلایل محبوبیت ایشان در بین ملت‌های مظلوم منطقه و جهان و خشم و انزجار و ضعف دشمنان مقاومت را از طریق نشان دادن عظمت مکتب شهید سلیمانی به‌عنوان تنها راه مقابله با دشمنان به گوش جهانیان برسانند.

**نتیجه‌گیری:** در مقابل سانسور و کوچک‌نمایی رسانه‌های غربی در خصوص شهادت سردار سلیمانی، این شخصیت‌ها توانستند با تبیین ویژگی‌های بارز شخصیت ایشان، نشان دهند که ما در مورد شهید سلیمانی با قهرمان و نخبه‌ای مواجهیم که از نظر ذاتی و اجتماعی، استعداد ممتازی دارد و اقدامات و ابتکاراتی انجام داده است که شخصیت وی را فراتر از یک فرد و تا حد یک مکتب بی‌نظیر تبیین می‌کند.

**کلیدواژه‌ها:** مکتب سردار شهید سلیمانی، رهبران مقاومت، تحلیل گفتمان ون دایک.

#### مقدمه

امروزه صحنه‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که انسان، وارد عصر جدیدی شده است که دیگر با آموزه‌های قبلی مثل لیبرالیسم و نئولیبرالیسم یا مکتب‌های سوسیال دموکراسی یا لیبرال دموکراسی اقناع نمی‌شود و دنبال نظم نوینی است. انقلاب اسلامی ایران با آرمان‌های بلندش و تعریفی که از انسان و ارزش‌ها و اراده و انتخاب‌ها و مسئولیت‌هایش مبتنی بر مکتب والای اسلام ارائه داد، فصل نوینی در حیات اجتماعی کشور و بلکه جامعه بشری ایجاد کرد و در طی مسیر پُرفراز و نشیب آن، تحت تأثیر مکتب امام خمینی علیه‌السلام، مکتب مقام معظم رهبری و خود انقلاب اسلامی، انسان‌های بزرگی پرورش یافتند که راه و روش زندگی، مقاومت و مبارزه حق طلبانه آن‌ها الگوی عینی و عملی برای دیگران شده است. سردار شهید حاج قاسم

سلیمانی، با ویژگی‌های جامع‌الاطرافش، در دل ملت‌های آگاه و آزاده این چنین بود و مکتب شهید قاسم سلیمانی، یک راه واقعی یک نماد و الگوی عینی و عملی است، که می‌تواند به نظم‌نوین جهانی کمک کند.

به همین سبب، شناخت و بررسی این مکتب به‌ویژه از منظر کسانی که خود از رهبران و شخصیت‌های تأثیرگذار در محور مقاومت هستند، از اهمیت بسزایی برخوردار است، به‌گونه‌ای که تدوین شاخص‌های مکتب این‌گونه شخصیت‌ها، باعث الگوگیری دیگر قهرمانان در سبک زندگی شخصی و سازمانی هر فرد و هر کشور خواهد شد. با عنایت به این موارد و همچنین فرمایش رهبر معظم انقلاب، درباره شهید سلیمانی که می‌فرمایند: «به شهید حاج قاسم به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به چشم یک مکتب، یک راه و یک مدرسه درس آموز نگاه کنیم» (رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۲/۱۲/۱۷)؛ ضروری به نظر می‌رسد تا در این مقاله به تدوین شاخص‌های مکتب حاج قاسم سلیمانی که الگوی تمام‌عیار انقلاب و مدیریت انقلابی، سفیر واقعی صلح و مقاومت و یار مستضعفان در منطقه و جهان است، دست یابیم. بنابراین هدف اصلی این مقاله؛ شناخت و ویژگی‌های مکتب حاج قاسم سلیمانی براساس رویکرد گفتمانی شخصیت‌های محور مقاومت است.

پرسش اصلی این است که ویژگی‌های مکتب حاج قاسم سلیمانی براساس رویکرد گفتمانی شخصیت‌های محور مقاومت کدام است؟ جهت پاسخ به پرسش اصلی پژوهش‌های فرعی زیر طرح‌ریزی شده است:

۱. رهبران و شخصیت‌های مطرح‌شده جبهه مقاومت چگونه ویژگی شخصیتی سردار سلیمانی را تبیین کرده‌اند؟

۲. این شخصیت‌ها در بیان شاخص‌های مکتب سلیمانی، از چه تمهیدات گفتمانی استفاده کرده‌اند؟

۳. مفاهیم استعاره‌ای و کنایه‌آمیز در نگاه این رهبران و شخصیت‌های مطرح‌شده در خصوص آمریکا و رژیم صهیونیستی چیست؟

۴. معانی ضمنی متون چیست؟

۵. رهبران و شخصیت‌های مطرح‌شده از چه ویژگی‌هایی برای مکتب شهید سلیمانی، جبهه مقاومت و پایان حضور آمریکا در منطقه سخن می‌گویند؟

۶. واقعیت‌های ناگفته در متن سخنان شخصیت‌های مطرح‌شده چیست؟

۷. براساس قطب‌بندی ایدئولوژیکی متن، «خود» و «دیگری» در جبهه مقاومت و

تروریسم و داعش چگونه توصیف می‌شود؟

بررسی پیشینه‌های پژوهش نشان می‌دهد:

-محمد ظاهری (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی» با بهره‌گیری از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها، فیلم‌ها و داده‌های متنی مرتبط با شهید، چهار مضمون فراگیر شامل: «مشی سیاسی، مشی فرهنگی، مشی اقتصادی؛ مبانی اعتقادی؛ زمینه‌های فردی؛ زمینه‌های شغلی» استخراج کرد و سپس با استفاده از رویکرد ساختاری تفسیری آن‌ها را سطح‌بندی کرد که مبانی اعتقادی به‌عنوان اثرگذارترین مضمون در سطح چهارم، زمینه‌های فردی در سطح سوم، مشی‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی در سطح دوم و زمینه‌های شغلی به‌عنوان اثرپذیرترین مضمون در سطح اول قرار گرفت.

-زارعی (۱۳۹۸) در پژوهشی تحت عنوان «کنکاشی مقدماتی در مکتب سلیمانی» با بررسی شخصیت و ویژگی‌های شخصیتی و اعتقادی شهید سلیمانی، تشییع ایشان را «غافلگیری بزرگ» بیان کرد که مرزها را نوردید و پیام ایشان را به جهانیان رسانید.

-اسدی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «تحلیل گفتمانی سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای، «تعامل‌گرایی ضد نظام سلطه» را بررسی نمود و به این نتیجه رسید که استواری سیاست خارجی بر دو بنیاد سلبی و اثباتی، برخورداری از ماهیتی مستقلانه و ضدسلطه، و بهره‌مندی از گرایش ایدئولوژیک-استراتژیک است.

-آجیلی و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان «تحلیل گفتمان آیت‌الله خامنه‌ای (رهبر معظم انقلاب) پیرامون رابطه ایران با ایلات متحده» به بررسی دیدگاه‌های رهبری پرداخت و به این نتیجه رسیدند که گفتمان ایشان برآمده از اسلام، گفتمان انقلاب و امام

خمینی علیه السلام است. این گفتمان در حوزه سیاست خارجی، خرده گفتمان‌هایی را تحت تأثیر قرار داده است که یکی از آن‌ها در مورد رابطه با آمریکاست.

-دهقانی‌پوده و پاشایی هولاسو، (۱۳۹۹) در پژوهش «تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی»، به‌عنوان چهره‌ای بین‌المللی و نماد مقاومت، ضمن تأکید بر ضرورت بررسی مکتب شهید قاسم سلیمانی به‌عنوان مکتبی جهان‌شمول و اخروی و الگوسازی آن برای فرماندهان و مدیران، با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون، مکتب این شهید و الامقام را در پنج بُعد «معنوی و ارزشی»، «فردی و رفتاری»، «فرماندهی و مدیریتی»، «نظامی» و «تأثیرگذاری (عملکردی)» مشخص کردند و در نهایت نتیجه گرفتند که پیامد مکتب سلیمانی، سعادت و شهادت است.

- گنج‌بخش (۱۳۹۹)، در پژوهش، «شناسایی عوامل شکوفایی فضایل اخلاقی حکمران مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی»، پس از تبیین فضایل اخلاقی حکمران براساس نظریه‌پردازی امام راحل علیه السلام و رهبر انقلاب؛ به تطبیق آن با رویه شهید سلیمانی پرداخته و در تشریح عوامل مؤثر بر رشد و شکوفایی آن به عوامل خانوادگی و محیطی و همچنین تأثیر اراده اشاره نموده و درخصوص ویژگی‌های اخلاقی این شهید و چگونگی ترویج مکتب ایشان بحث می‌نماید. نوآوری این تحقیق آن است که به تحلیل گفتمان سخنان رهبران و شخصیت‌های برجسته جبهه مقاومت (ایران، لبنان، یمن، فلسطین، سوریه و عراق) درباره سردار شهید قاسم سلیمانی و کشف مبانی گفتمانی و لایه‌های پیدای و پنهان این موضوع می‌پردازد.

### معنا و مفهوم مکتب و مکتب سلیمانی

مکتب، عبارت است از یک طرح جامع و منسجم که می‌خواهد با جهان‌بینی و دستورالعمل‌هایی که ارائه می‌نماید بشر را به طرف کمال و هدفش راهنمایی کند. ابتدا به تفسیر انسان و جهان می‌پردازد و سپس بایدها و نبایدهای انسانی را مشخص و معین می‌سازد. هم‌نیاز انسان را به جهان بینی مرتفع می‌کند و هم یک نظام ارزشی برای زیستن و چگونه زیستن ارائه می‌دهد. درواقع مکتب مجموعه جهان‌بینی و ایدئولوژی یک انسان می‌باشد.

استاد شهید مطهری در تعریف مکتب می گوید: «یک نظریه کلی و یک طرح جامع و هماهنگ و منسجم است که هدف اصلی آن کمال انسان و تأمین سعادت همگانی است و در خطوط اصلی و روش‌ها، بایدها و نبایدها، خوب‌ها و بدها، هدف‌ها و وسیله‌ها، نیازها و دردها و درمان‌ها، مسئولیت‌ها و تکلیف‌ها در آن مشخص است و خاستگاه الهام تکالیف و مسئولیت‌ها برای همه افراد است و نوع برداشت و طرز تفکری که یک مکتب درباره جهان و هستی عرضه می‌نماید، زیرساز و تکیه‌گاه فکری آن مکتب به شمار می‌رود. این زیرساز و تکیه‌گاه اصطلاحاً جهان‌بینی نامیده می‌شود.

هدف‌هایی که یک مکتب عرضه می‌دارد و به تعقیب آن‌ها دعوت می‌کند و راه و روش‌هایی که تعیین می‌کند و بایدها و نبایدهایی که انشاء می‌کند و مسئولیت‌هایی که به وجود می‌آورد، همه به منزله نتایج لازم و ضروری جهان‌بینی است که عرضه داشته است.» (مطهری، ۱۳۹۲، ۴۶)

به این ترتیب می‌توان گفت که منظور از مکتب شهید سلیمانی، مجموعه‌ای از اعتقادات محکم و منسجم، رفتارهای مرتبط و نمودهای برخاسته از اعتقادات خلیات و رفتار ایشان است به گونه‌ای که از وی شخصیتی الگو و جامع ارائه می‌کند. مکتب شهید سلیمانی خروجی راه اهل بیت علیهم‌السلام است، سلیمانی نمونه عملی مکتب پیامبر و اهل بیت است. شهید سلیمانی خود را سرباز ولایت می‌داند. یعنی آن چیزی که امام علیه‌السلام و مقام معظم رهبری برای انقلاب اسلامی که انقلاب امام زمان است، در گام دوم ترسیم کردند، حاج قاسم توانست این نسخه را در این زمین پیاده کرد. یک تشکیلات برای جهان اسلام تعریف کرد. امام علیه‌السلام بسیج را به جبهه اسلام برد و شبکه‌سازی و بسترسازی برای ظهور امام زمان کرد. یک سریاز، سربازی خوبی کرد. (اکبری، ۱۳۹۸)

همان‌طور که در بیان رهبر معظم انقلاب و در بیانیه شهادت ایشان آمده بود، شهید حاج قاسم پیرو مکتب امام خمینی علیه‌السلام بود و از این نظر هر آنچه در آموزه‌های دینی و سیاسی و اجتماعی آمده بود در وجود و رفتار این شهید تجلی داشت (زارعی، ۱۳۹۸، ۸). سلیمانی به‌عنوان شاگرد این مکتب توانست جامع ارزش‌های اخلاق فردی و اجتماعی باشد و این امر

اهمیت بسیار زیادی دارد؛ چون این وجه امتیاز «دین‌داری انقلابی» از «دین‌داری عافیت‌طلبانه» و هم از «انقلابی‌گری سکولار» است. شهید سلیمانی نمونه موفقی از جمع بین معنویت دینی و جامعه‌گرایی ارائه کرد؛ عرفان را با سیاست و مبارزه‌گره زد و در مقام عمل آن را در حوزه نظامی نیز اعمال کرد. (علم‌الهدی، ۱۳۹۸)

### نظریه شخصیت و نقش آن از منظر جامعه‌شناسی

شخصیت مجموعه ویژگی‌های روحی و جسمی یک فرد است، اعم از این‌که این فرد از نخبگان و نوابغ باشد یا یک فرد عادی. این تعریف با تعریف جامعه‌شناسی جدید و نیز تعریف برخی فلاسفه تاریخ از شخصیت، منطبق است. منظور جامعه‌شناسان سنتی از شخصیت فرد، صرفاً شخصیت اجتماعی اوست. به اعتقاد آنان، شخصیت اجتماعی هر فرد ترکیبی از نقش‌هایی است که براساس پایگاه و جایگاه اجتماعی و موقعیت گروهی خود در میان گروه‌های اجتماعی ایفاء می‌کند. در این رویکرد «نقش» هر فرد در جامعه (که بستگی تام و تمام به شخصیت اجتماعی خودآگاه وی دارد) آن چیزی است که انتظار می‌رود وی به‌عنوان عضوی از یک گروه اجتماعی و دارای پایگاه اجتماعی خاص، در تعاملات اجتماعی و روابط اجتماعی، انجام دهد. البته جامعه‌شناسان اذعان دارند که نمی‌توان نقش عوامل درونی فرد را در نقش‌آفرینی وی نادیده گرفت، بلکه «ایفای نقش، کوشش فرد را در انتخاب و سازش بین عوامل مختلف داخلی و خارجی نشان می‌دهد» (کوزر و رزنیگ، ۱۳۷۸، ۲۹۸). همچنین این گروه از جامعه‌شناسان به این نکته نیز توجه دارند که شخصیت اجتماعی و به‌تبع آن، نقش فرد در جامعه، قابل رشد و پرورش است و هر فرد در هر مرحله از زندگی خود می‌تواند نقش‌های خاصی را انتخاب کند یا به دست آورد که تاکنون آن‌ها را نداشته است. جامعه‌شناسان نقش‌آفرینی ابتکاری فرد را با «صورت غیر قابل پیش‌بینی شخصیت» همراه می‌دانند. بنابراین، «شخصیت» فرد و «نقش» وی، در یکدیگر تأثیر متقابل دارند. همان‌طور که شخصیت اجتماعی خودآگاه و شناخته شده هر فرد نقش او را تعیین می‌کند، نقش‌های انتخابی و اکتسابی و جدید هر فرد نیز موجب تغییر

شخصیت اجتماعی وی می شود و پایگاه اجتماعی او را ارتقا یا تنزل می دهد. (توسلی، ۱۳۸۰، ۳۰۱-۳۱۲)

جامعه‌شناسی جدید، در مقابل، معتقد است که نقش‌شناسی و نقش‌آفرینی هر فرد در پاسخ به الگوهای اجتماعی رسمی، تنها بخشی از شخصیت او را می‌سازد (کوزر و رزنبرگ، ۱۳۷۸، ۲۷۶-۲۷۸)، و در کنار این جنبه از شخصیت فرد، نیروهای عظیم درونی او، از قبیل ارزش‌های بنیادی، هدفهای زندگی و فهم او از هویت خویش و نظایر آن، بخش بنیادین شخصیت وی را می‌سازد و طبعاً این ویژگی‌های بنیادین شخصیت فرد نیز همچون نقش‌شناسی وی براساس الگوهای اجتماعی، تأثیر بسزایی در نقش‌آفرینی او دارد. (کوزر و رزنبرگ، ۱۳۷۸، ۲۷۶-۲۷۹)

### شخصیت از نگاه فیلسوفان تاریخ

از نگاه فیلسوفان تاریخ کم و بیش همسو با دیدگاه جامعه‌شناسان جدید، شخصیت فرد عبارت است از: مجموعه ویژگی‌های فکری، روحی و روانی و حتی جسمی که به او قدرت عمل و اقدام و نفوذ اجتماعی می‌بخشد؛ ویژگی‌هایی چون علم، دانش، اندیشه‌ها، فرهنگ، نفوذ اجتماعی، قوای فکری و روحی همچون: نبوغ فکری، هوش سرشار، اراده و عزم قوی، خلاقیت و ابتکار، ثبات عقیده و بلندی همت (کارلایل، ۱۳۱۸، ۲۲-۲۳)، و ویژگی‌های اخلاقی چون اخلاص، تواضع، رأفت، فضل و کرم، امانت، عدالت‌خواهی، سعه‌صدر، وفای‌به‌عهد و عموم خصلت‌های پسندیده برآمده از تربیت صحیح و سرانجام، توانایی‌های جسمی و قدرت عمل و منش اصیل فرد.

گاهی نیز منظور از شخصیت، به معنای خاص «قهرمانان»، «نوابغ» و «نخبگان» است. یعنی افرادی که از نظر ذاتی و درونی و اجتماعی، استعدادها و ویژگی‌های ممتازی دارند و اقدامات و ابتکاراتی انجام می‌دهند که از عهده اکثر افراد جامعه و توده مردم برنمی‌آید. (دستی، ۱۳۸۵)

با توجه به مفهوم شخصیت در نگاه جامعه‌شناسان جدید و فیلسوفان تاریخ، آنچه در این



نوشته از این عنوان مورد نظر است «مجموعه ویژگی‌ها و خصوصیات فردی و اجتماعی مرتبط و متکی به یک فرد است که به‌گونه‌ای در بروز یک کنش یا واکنش از سوی فرد مزبور تأثیر می‌گذارد، اعم از آنچه بروز و نمود خارجی دارد و طبعاً واکنش‌های مثبت یا منفی دیگران را برمی‌انگیزد، و آنچه بروز و نمود خارجی ندارد و صرفاً در شکل‌گیری رفتار یک فرد مؤثر است، نظیر خلاقیت فکری، ایمان، شجاعت، توکل، رضا و تسلیم». به‌هرحال، منظور از شخصیت در این پژوهش، فقط نخبگان و افراد متنفذ اجتماعی نیست.

### نگرش‌ها درباره نقش انسان در تعیین سرنوشت

درباره نقش انسان در تعیین سرنوشت خود نیز دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد از دیدگاه‌های کاملاً افراطی اختیارگرا که انسان را در اختیار و آزادی کامل در انتخاب و تعیین سرنوشت خویش می‌دانند همچون مکاتب اومانستی و لیبرالیستی تا دیدگاه‌هایی که انسان را در جبر تاریخ و فاقد اختیار در تغییر و تعیین سرنوشت خویش می‌دانند. البته این تنوع دیدگاه‌ها نتایج متفاوتی در جوامع بشری به بار آورده است. دیدگاه اسلام اما دیدگاهی بینابین و میانه است، نه اختیار مطلق و نه آزادی مطلق. اسلام نه انسان را مختار علی‌الطلاق می‌داند و نه مجبور و مقهور عوامل درونی یا عوامل بیرون از خود. از نظر درون، اسلام انسان را دارای کشش‌ها و نیروهای محرک مثبت و منفی می‌داند. نظر به ترکیب وجود انسان از دو جوهر جسم و روح و برخورداری از دو بعد حیوانی (ناسوتی) و روحانی (ملکوتی)، بعد روحانی و ملکوتی او را به سویی و کشش‌های حیوانی وی را به سمتی دیگر فرا می‌خوانند (مطهری، ۱۳۹۲، ۱۶۹-۱۷۲). خداوند متعال می‌فرماید: «همانا خداوند وضع و حال هیچ قوم و گروهی را تغییر نمی‌دهد مگر این‌که آنان [ابتدا] وضع و حال خویش را دگرگون سازند» (رعد / ۱۱). حاصل این‌که در دیدگاه اسلام، انسان در گزینش و تعیین سرنوشت خود مختار است و در همان حال، وابستگی تام و تمامی به خداوند متعال دارد. بنابراین، انسان‌ها و به‌عبارت‌دیگر شخصیت‌ها (عموم افراد با ویژگی‌های شخصیتی متفاوتی که دارند) در روند کلی تحولات تاریخی قادر به نقش‌آفرینی هستند.

## گفتمان و تحلیل گفتمان

واژه گفتمان در زبان فارسی مترادف است با واژه دیسکورس<sup>۱</sup> که از ریشه‌ای لاتین به معنای مکالمه و همکلاسی است. این واژه در سیر تکامل خود به شکل منسجم و معقولی از گفتار و نوشتار نیز اطلاق شده است (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۰). به عقیده امیل بنونیست<sup>۲</sup> «گفتمان به جنبه‌هایی از زبان می‌پردازد که تنها می‌توان آن‌ها را با ارجاع به متکلم، وضعیت یا موقعیت مکانی-زمانی وی یا ارجاع به متغیرهای دیگری بیان نمود که در مشخص ساختن بسترهای بافت موضوعی پاره گفتار به کار می‌روند». بنابراین، گفتمان، مدعی حوزه معین، مستقل و کاملاً شناخته شده‌ای است که ضمایر شخصی مثل من و شما، اشاره‌ها مثل ضمایر اشاره و اسم‌های اشاره، مشخصه‌های مکانی و زمانی را در بر می‌گیرد (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۱).

مک دانل<sup>۳</sup> در شرح مفهوم گفتمان، تأکید می‌کند که لازم است گفتگو<sup>۴</sup> قبل از مطالعه مفهوم گفتمان، مورد بررسی قرار گیرد. به عبارتی بهتر، مک دانل پرداختن به مفهوم گفتگورا مقدم بر توجه به مفهوم گفتمان می‌داند. وی گفتمان را هر نوع گفتار و نوشتاری می‌داند که در بستری اجتماعی شکل می‌گیرد (مک دانل، ۱۳۸۰، ۸۶).

در یک نظام زبانی گفتمانی، بستر یا بافت، کاملاً اجتماعی است. اظهارات و مطالب بیان شده، گزاره‌ها و قضایای مطرح شده، کلمات و عبارات مورد استفاده و معانی آن‌ها جملگی بستگی به این نکته دارند که این تعابیر کی، کجا، چگونه، توسط چه کسی، یا علیه چه چیزی یا چه کسی به کار رفته‌اند. در واقع، می‌توان بر این نکته تأکید کرد که بستر یا زمینه مکانی و زمانی، موارد استفاده و سوژه‌های استفاده‌کننده هر مطلب یا گزاره و قضیه تعیین‌کننده شکل و نوع و محتوای هرگفتمان به شمار می‌روند. در یک بررسی کلی، گفتمان، رویکردی ساختاری به متن است که امکان اتصال متن به جنبه‌های جامعه‌شناختی را فراهم می‌کند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۵).

1. Discourse.
2. Emile Beneniste.
3. Macdonell.
4. Diallogue.

تحلیل گفتمان به این ترتیب، تحلیل اجتماعی مقوله‌های زبانی یا استفاده از پس‌زمینه‌ها و یا رفتارهای اجتماعی برای بررسی و ارزیابی مقوله‌های کلاسی و زبانی در یک متن است. هدف اصلی مطالعه گفتمان، ایجاد توصیفی واحد، از سه بُعد اساسی گفتمان است؛ این ابعاد شامل کاربرد زبان، برقراری ارتباط میان باورها و تعادل در موقعیت‌های اجتماعی است. در مطالعه مفهوم گفتمان نحوه تقابل و تاثیر این ابعاد نسبت به هم مورد بررسی قرار می‌گیرد (ون دایک، ۱۳۸۲، ۴۶).

### تحلیل گفتمان انتقادی

تحلیل گفتمان انتقادی شاخه‌ای بین رشته‌ای در زبان‌شناسی است که نقش زبان را در سیاست و اجتماع بررسی می‌کند. تحلیل گفتمان انتقادی پس از ناتوانی تحلیل گفتمان در ورود به بسیاری از حوزه‌ها ظاهر شد و اعتراضی به تحلیل گفتمان توصیفی است. با این‌که گفته می‌شود زبان همچون آینه‌ای شفاف واقعیت را منعکس می‌کند اما تحلیل گفتمان انتقادی مدعی است زبان آینه‌ای کدر است که واقعیت را از منظر ایدئولوژی‌های گوناگون انعکاس می‌دهد. یورگنسن و فیلیپ موضوع اصلی تحقیق در تحلیل گفتمان انتقادی را هم کاربردهای گفتمانی می‌دانند که بازنمایی‌هایی از جهان، سوژه‌های اجتماعی و روابط اجتماعی از جمله روابط قدرت را برمی‌سازد و هم نقشی که این کاربردهای گفتمانی در پیشبرد منافع گروه‌های اجتماعی خاص ایفاء می‌کنند. (یورگنسن و فیلیپ، ۲۰۰۲، ۷۴)

تحلیل گفتمان انتقادی یک رویکرد مستقل نیست و میان رشته‌ای عمل می‌کند. محققان مختلف تحلیل گفتمان انتقادی از روش‌های گوناگون تئوریک استفاده می‌کنند. این روش‌ها شامل دیدگاه‌های جامعه‌شناسی خرد، تئوری‌های شناخت و گرامر اجتماعی، جامعه و قدرت و مواردی مانند آن است (هال، ۲۰۰۹، ۳۲۰). فرکلاف، تحلیل گفتمان انتقادی را توسعه یک چارچوب تحلیل (تئوری و متد) برای مطالعه زبان در رابطه با قدرت و ایدئولوژی می‌داند. (رحیمی و عمل صالح، ۲۰۰۸، ۲۵)

دیگر فعل و انفعال‌ها مانند زبان بدن) و عناصر دیگر کردارهای اجتماعی است (فرکلاف، ۲۰۰۳، ۱-۷). در نگاه فرکلاف تحلیل گفتمان روشی است برای بررسی تغییرات اجتماعی و فرهنگی به کار گرفته شده و منبعی است که در نزاع علیه استثمار و سلطه مورد استفاده قرار می‌گیرد (فرکلاف، ۲۰۰۲، ۷۹). فرکلاف معتقد است کاربرد زبان معمولاً در عین حالی که سازنده هویت‌های اجتماعی، روابط اجتماعی و نظام دانش و باورهاست، توسط آن‌ها نیز ساخته می‌شود. (آقاگل‌زاده و غیاثیان، ۱۳۸۶)

روش فرکلاف در تحلیل انتقادی گفتمان شامل سه مرحله وابسته به هم یعنی توصیف متن (آشکارسازی گزاره‌ها و مواضع ایدئولوژیک متن)، تفسیر (نشان دادن تعامل بین متن و بافت) و تبیین (تاثیر دو سویه ساختارها بر گفتمان و گفتمان بر ساختارها) صورت می‌پذیرد.

### رویکرد نتون ون دایک

ون دایک بر نقش و جایگاه معرفت در تحلیل انتقادی گفتمان، ارتباطات و تعاملات اجتماعی تأکید می‌کند و با برقراری ارتباط میان سه مفهوم گفتمان، معرفت و اجتماع، ترکیبی را ایجاد کرد که مبنای رویکرد اجتماعی شناختی، شد. منظور ون دایک از گفتمان در این جا معنای عام یک رویداد ارتباطی، نظیر ارتباط رودرو، متون نوشتاری، ایما و اشارات، حرکات دست و سر و بدن، تصاویر، طرح صفحه‌بندی و جنبه‌های نشانه‌شناختی مرتبط با دلالت معنایی است (سلطانی، ۱۳۸۴، ۵۸-۵۹).

ون دایک، سه بُعد اصلی گفتمان را کاربرد زبان، برقراری ارتباط میان باورها یا شناخت و در نهایت تعامل در موقعیت‌های اجتماعی می‌داند و معتقد است که کاربرد زبان تنها محدود به زبان شفاهی و بیانی نیست بلکه می‌توان آن را به ارتباطات، کنش متقابل و زبان نوشتاری نیز تعمیم داد.

این کاربرد زبان هنگامی به وقوع می‌پیوندد که به‌عنوان نمونه ما روزنامه، کتاب، یا انواع دیگر متون نوشتاری را مطالعه می‌کنیم. ون دایک مانند بسیاری دیگر از گفتمان‌کاوان، صرفاً خود را به زبان محاوره‌ای محدود نکرده، بلکه متون نوشتاری را نیز در مفهوم گفتمان مورد

توجه خاص قرار داده است. او معتقد است که شباهت‌های بسیاری میان شیوه نوشتن و سخن گفتن مردم وجود دارد و این مهم در مورد گوش کردن به متون گفتاری یا مطالعه متون نوشتاری نیز صادق است (ون دایک، ۱۳۸۲، ۱-۷).

**- مؤلفه‌های اجماع و توافق در متن از نظر وندایک** این مؤلفه‌ها شامل گزاره‌ها، مفاهیم و استعاره‌هایی هستند که متن از طریق آن‌ها درصدد ایجاد توافق و اجماع در مخاطبان برمی‌آید. برخی از این تعابیر ممکن است صادقانه به کار گرفته شوند و پاره‌ای دیگر صرفاً در خدمت مشروعیت‌سازی و ساکت کردن مخالفان و از میدان بیرون کردن گفتمان رقیب باشند. (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۸)

**- گزاره‌های اساسی متن** به عقیده ون دایک گزاره‌ها در مجموعه انسجام موضوعی یک متن قرار دارند. از این رو در یک متن، باید گزاره‌ها به واقعیات مرتبط با هم دلالت کنند، این ارتباط ممکن است زمانی، شرطی، علی و یا تبعی باشد. به لحاظ مفهومی نیز این گزاره‌ها با هم در ارتباط هستند. کارکرد مشترک گزاره‌ها و رابطه تخصصی آن‌ها نیز به نوعی از ویژگی‌های گزاره‌هاست (ون دایک، ۱۳۸۲، ۴۶). ون دایک در تعریفی گفته است: «مفهوم معناشناختی مهمی که در توصیف معنایی به کار می‌رود، گزاره است. گزاره را تقریباً می‌توان ساختار مفهومی یک بند تعریف نمود» (وان دایک، ۱۳۸۲، ص ۴۸). گزاره‌ها کانون متن هستند. به عبارتی گزاره‌ها عبارات یا جمله‌هایی هستند که معنای اساسی متن بر آن‌ها تکیه دارد و ممکن است مدت‌ها پس از مطالعه متن در خاطر خواننده یا مخاطب باقی بماند. در واقع یک متن از گسترش و بسط گزاره‌های اصلی آن به دست می‌آید. گزاره‌ها، پیام اصلی متن را در خود دارند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۷۰).

**- واژگان** این مقوله، واژگان کانونی را که تکیه‌گاه متن به شمار می‌آید، همراه با بار معنایی و کارکردی آن‌ها در متن مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این که واژگان اصلی و کانونی متن کدام‌اند و موضوع یا مفهوم مورد نظر را مثبت یا منفی توصیف کرده‌اند، معرف گفتمان حاکم در مورد عملیات روانی و تبلیغاتی است که در متون خبری اعمال شده است. این مقوله می‌تواند محقق را در تحلیل واقع‌بینانه متن و زمینه‌ها رفتاری متن مدد رساند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۳۲).

-**قطب‌بندی** این مقوله یا کار ویژه دارای دو زیر مقوله شخص است؛ نحوه توصیف و معرفی «خود» یا ارزش‌های منتسب به «خود» و نیز توصیف و معرفی «دیگری» یا ارزش‌های منتسب به «دیگری» در متن خبر است. تعیین جایگاه و کارکرد ضمائر به کار رفته در متن نیز در شناخت قطب‌بندی یا غیرسازی محقق را یاری می‌رساند، علت این است که ضمائر، بیانگر نگرش کنش‌گر متن نسبت به دیگران است. مثلاً استفاده از ضمیر «ما» بیانگر این است که رسانه خود را یا نماینده یک جمع می‌داند و یا این‌که برای خود جبهه‌ای جدا متصور می‌شود. از طرف دیگر، استفاده از ضمیری چون «ایشان» یا «آنها» مبین خط فاصلی با دیگران است (فرقانی، ۱۳۸۲، ۷۳).

**استناد یا ذکر شواهد در متن** این‌که متن به کدام منابع مشروعیت‌ساز یا مورد پذیرش از سوی دیگران برای اثبات یا تأیید گفته‌های خود استناد می‌کند می‌تواند در قابل قبول یا غیر قابل قبول جلوه دادن استدلال‌ها مؤثر باشد. شناخت و بررسی استنادها یا شواهد در متن خبر می‌تواند در تحلیل این‌که خبر بر آن است تا به چه ادله‌ای و یا چه ارزیابی مثبت و منفی‌ای واقعیتی را به ذهن مخاطبان خود منتقل کند، حائز اهمیت است. معمولاً، خبرها دارای یکسری نقل قول‌ها، منابع اطلاعاتی، کارشناسان، رهبران و مسئولانی هستند که نوعاً این مقوله آن‌ها را شامل می‌شود. (فرقانی، ۱۳۸۲، ۴۰).

**معانی ضمنی** «معانی ضمنی، افکار قالبی و پیش‌داوری‌ها، زیرساخت استدلال و استنتاج نویسنده یا گوینده را شکل می‌دهد. بنابراین، شناخت معانی ضمنی، تحلیلگر را قادر می‌سازد به لایه‌های زیرین یا اهداف واقعی صاحب اثر پی ببرد. به‌طور کلی پیش‌فرض‌ها شامل مفروضاتی است که فهم ارتباط میان قضایا و موضوع متن مشروط به آن‌هاست». (فرقانی، ۱۳۸۲، ۵۲)

## روش‌شناسی

در این پژوهش، برای تحلیل و تبیین سخنرانی‌های سران محور مقاومت جهت توصیف و تفسیر کار ویژه‌های گفتمانی مکتب شهید سلیمانی در این سخنرانی‌ها، از روش پژوهشی تحلیل گفتمان استفاده شده است که می‌کوشد تا گفتمان مقابل آن را به نقد بکشد.

ون دایک، در بحث روش‌شناسی تحلیل گفتمان، این روش را در دو سطح تحلیلی مورد توجه قرار می‌دهد. از نظر او، تحلیل گفتمان از یک طرف بر متن، گفتار و کنش‌های ارتباطی موضوعی متمرکز است که این سطح از دیدگاه وی سطح خرد<sup>۱</sup> نام دارد. ون دایک در سطح عمومی‌تری، نظام‌های ساختاری گفتمان یا همان نظام‌های پیچیده اجتماعی، سیاسی، تاریخی و فرهنگی متن را مورد بازشناسی قرار می‌دهد. این سطح، سطح کلان نام دارد. در این سطح، محقق گفتمان کاو، علاوه بر توصیف و تفسیر داده‌ها و متن با تبیین و تحلیل اجتماعی سروکار دارد. به عبارت دیگر، در سطح خرد محقق الزاماً به تبیین بررسی‌های خود نمی‌پردازد؛ اما در سطح کلان، وارد حوزه تبیین و بررسی روابط کلان نظام‌های اجتماعی و شناخت‌های اجتماعی، قدرت و دسترسی به گفتمان می‌شود. ون دایک بر این معتقد است که هم سطح خرد و هم سطح کلان تحلیل گفتمان، فراتر از کلمات و عبارات را در نظر می‌گیرند. وی در تحلیل خود دو راهبرد کلی مثبت نشان‌دادن گروه خود و منفی نشان‌دادن گروه رقیب (دیگری) را در نظر می‌گیرد و طبق این دو راهبرد ون دایک «ما» و «آن‌ها» را با هم مقایسه می‌کند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۷۵). ون دایک (ون دایک، ۱۳۸۲، ۴۸) معتقد است که بازنمایی‌های ذهنی «ما» در برابر «آن‌ها» در سخنگویان گروهی، که به‌طورکلی متمایل به حضور خودشان یا گروه‌شان در واژگان مثبت و گروه‌های دیگر (رقیب) در واژگان و تعابیر منفی هستند، در طرز گفتار و نوشتار یک متن به‌خوبی مطرح می‌شود. به نظر ون دایک، حتی روشن‌ترین مسائل، از یک محتوای معناشناختی برخوردار است که واژگان و ویژگی‌هایی که به «خود» و «دیگری» نسبت داده می‌شود را توجیه می‌کند و البته چنین واژگان و ویژگی‌های متنی، باید برای اقدامات قانع‌کننده دیگر باورکردنی جلوه داده شوند. وی شگردهای معمول برای قانع‌کننده بودن تعابیر و ویژگی‌های متنی را به این ترتیب بیان می‌کند:

۱. استدلال؛ که باید ارزیابی منفی از واقعیت را به دنبال داشته باشد.
۲. معانی بیان؛ برجسته‌کردن اغراق‌آمیز کنش‌های منفی «دیگران» و کنش‌های مثبت «ما»، از قبیل حسن تعبیرها، تکذیب‌ها، قصور در بیان کنش منفی «ما».

۳. سبک واژگان؛ انتخاب کلماتی که مستلزم ارزیابی‌های منفی (یا مثبت) است (واژه‌های دارای بار معنایی خاص).
۴. قصه‌گویی؛ گفتن رویدادهای منفی به گونه‌ای که انگار فرد خود آن را تجربه کرده است، و نیز گفتن ویژگی‌های منفی رویدادها به گونه‌ای که پذیرفتنی باشد.
۵. تأکید ساختاری بر کنش‌های منفی «دیگران» در تیترها، لیدها، خلاصه‌ها و دیگر قلمروهای طرح متن (گزارش‌های خبری) و ساختارهای انتقالی نحو جمله (اشاره به عوامل منفی در شاخص‌ها و موقعیت‌های موضوعی).
۶. نقل قول از شواهد، منابع و کارشناسان معتبر، مثلاً در گزارش‌های خبری (فرقانی، ۱۳۸۲، ۸۰).

### جامعه آماری و واحد تحلیل

جامعه مورد نظر<sup>۱</sup> در این پژوهش، تمام سخنرانی‌های سران محور مقاومت درباره شهید سلیمانی است که از میان آن‌ها ۶ سخنرانی مربوط به ۶ نفر از رهبران و شخصیت‌های برجسته مقاومت شامل: (۱- رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای، ۲- دبیرکل حزب‌الله لبنان، سیدحسن نصرالله، ۳- رئیس‌جمهور سوریه، بشاراسد ۴- رهبر انصارالله یمن، عبدالملک بدرالدین الحوثی، ۵- رهبر حماس، اسماعیل هنیه ۶- رئیس حشدالشعبی، فالح الفیاض)، که در ایام پس از شهادت مظلومانه (۱۳۹۸/۰۹/۱۳ تا ۱۳۹۸/۰۹/۳۰) در مورد سردار سلیمانی در رسانه‌های خبری بیان کرده‌اند، به شیوه نمونه‌گیری هدفمند مورد بررسی قرار گرفت. در روش تحلیل گفتمان، واحد تحلیل، از کلمه فراتر است. واحد تحلیل می‌تواند براساس موضوع، شاخص‌ها، اهداف، متغیرها و مؤلفه‌های تحقیق شامل یک جمله، عبارت، بند، صفحه یا متن کامل باشد (ون دایک، ۱۳۸۲). واحد تحلیل در این تحقیق، متن کامل سخنرانی‌های انتخاب‌شده است که دربرگیرنده اصل خبر و گزارش از سخنرانی‌های این ۶ رهبر و شخصیت برجسته مقاومت است.

1. Target Population.



## روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری در این به شیوه غیراحتمالی هدفمند<sup>۱</sup> یا قضاوتی است؛ زیرا در تحلیل گفتمان، اساساً کیفیت حضور یا غیبت مفاهیم در متن مورد نظر است و روش نمونه‌گیری هدفمند، در این مقاله بهتر می‌تواند پاسخگوی اهداف مقاله باشد. «در نمونه‌های هدفمند یا قضاوتی، پژوهشگر واحدهای نمونه‌گیری را به صورت ذهنی و با هدف قبلی انتخاب می‌کند. ذهنیت و هدف داور است که احتمال انتخاب یک واحد نمونه‌گیری را برای نمونه، معین می‌کند» (فرانکفورت و نجمیاس، ۱۳۸۱، ۲۶۴). ارل بی<sup>۲</sup> درباره نمونه‌گیری هدفمند می‌گوید: «گاه لازم می‌شود که نمونه را براساس آگاهی خود از جمعیت، عنصرهای جمعیت، ماهیت تحقیق خود و به‌طور خلاصه، براساس قضاوت شخصی و هدف‌های مطالعه انتخاب کنید» (بی، ۱۳۸۱، ۴۰۵). در این بررسی نیز، با توجه به ماهیت سخنرانی‌های شش رهبر و شخصیت برجسته مقاومت درباره شهید حاج قاسم سلیمانی و همچنین هدف تحقیق مبنی بر کشف ایدئولوژی‌های درون متنی این سخنرانی‌ها و شناخت شیوه‌های به کار رفته از سوی کنش‌گران<sup>۳</sup> در این سخنرانی‌ها و تبیین شاخص‌های مکتب شهید سلیمانی از منظر آن‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند یا قضاوتی استفاده شده است و بدین منظور از هر کدام از این شخصیت‌ها در بازه مورد بررسی، آن سخنرانی را که می‌توانست بیشترین داده‌های مورد نظر محقق را تأمین کند انتخاب و مورد تحلیل قرار گرفت.

## روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

پس از انتخاب نمونه‌ها (متن سخنرانی‌ها)، براساس روش تحلیل گفتمانی تتون ای. وندایک، فرم ویژه‌ای برای ثبت و استخراج اطلاعات از متن سخنرانی‌های انتخاب شده در نظر گرفته شد. این فرم حاوی ۱۱ کارویژه است. سه کار ویژه اول، گویای اطلاعات شناسه‌ای

1. Perposive.
2. Earl Babbie.

۳. منظور شخصیت‌های محور مقاومت مورد بررسی در این پژوهش است.

متن سخنرانی‌ها، شامل: تاریخ، عنوان و نوع متن (سخنرانی) است. سایر کار ویژه‌ها، که از طریق آن‌ها می‌توان نظام گفتمانی حاکم بر سخنرانی‌ها و شناسایی نوع انگاره‌سازی آن‌ها در مورد مکتب سلیمانی و نیز شناسایی مقولات متنی و درون متنی سخنرانی‌ها را به دست آورد، عبارت‌اند از؛ سبک واژگان (مثبت)، افراد و رهبران و شخصیت‌های مطرح‌شده در متن (مثبت)، قطب‌بندی یا غیرسازی (مقاومت و تروریسم و داعش)، استنادها، معانی ضمنی و گزاره‌های اساسی متن‌های سخنرانی‌ها. پس از استخراج اطلاعات مربوط به هر متن، برای هر یک از سخنرانی‌ها، این اطلاعات پایه اصلی تحلیل فرامتن را تشکیل می‌دهند. مجموعه این ۶ سخنرانی پس از استخراج مقولات و کارویژه‌های متنی از هر متن سخنرانی، در نهایت تحلیل و تفسیر فرامتنی شد که این تحلیل به اخذ نتایج اصلی و پاسخگویی به سؤالات اصلی و فرعی تحقیق انجامید.

## یافته‌ها

### واژگان

واژگان نقش بسیار مهمی در گفتمان دارند. گونه‌های مختلف گفتمان بسته به موضوع، هدف و عوامل دیگر با انواع واژگان خاص، تجانس دارند. تحلیل واژگان در مطالعات ایدئولوژی و زبان اهمیت دارد. واژگان انتخاب شده بیان‌کننده ارزش‌ها و هنجارها هستند و برای قضاوت ارزشی استفاده می‌شوند. عمده واژگان دارای بار معنایی منفی در این سخنرانی‌ها در جدول زیر آمده است:

جدول شماره ۱. واژگان مثبت

موضوع	نام شخصیت	واژگان مثبت
ویژگی‌های سردار سلیمانی	رهبر معظم انقلاب	- رفیقی خوب، بزرگوار و شجاع، ممتاز و برجسته، انقلابی و پایبند به خط مبارک امام. - شجاعت و تدبیر توأمان در میدان نظامی و در میدان سیاست.

<ul style="list-style-type: none"> <li>- سخنان قانع‌کننده، منطقی و تأثیرگذار.</li> <li>- اخلاص، در صدر همه خصائص.</li> <li>- خرج کردن شجاعت و تدبیر برای خدا.</li> <li>- مراقبت از حدود شرعی در همه شرایط حتی شرایط جنگی.</li> <li>- فرماندهی جنگاور و مسلط بر عرصه نظام.</li> </ul>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>- نمونه‌ای از یک فرمانده واقعی جهادی و اسلامی، مسئول و دوست.</li> <li>- توانایی و سرعت عمل با فرماندهان جهادی.</li> <li>- یکی از سرداران بزرگ و نماینده انقلاب اسلامی و این نظام مبارک و رهبری حکیم آن.</li> <li>- اهل تشریفات و درجه نظامی و ستاره‌های روی دوش نبودن.</li> <li>- تعارف نداشتن در روابط.</li> <li>- روابط بسیار صمیمانه با مقاومت لبنان.</li> <li>- توانمند در حل مشکلات و مسائل لبنان با فرماندهی نیروی قدس.</li> <li>- الگو و نمونه و اسوه تواضع، عشق و برادری.</li> <li>- تلاش شبانه‌روز، دلسوز، خستگی‌ناپذیر، کار در راه خدا و برای رضای خدا.</li> <li>- محبت شدید به خانواده و همسر و فرزندان.</li> <li>- خدمت به مجاهدان، مظلومان و دفاع از مستضعفان.</li> </ul>	<p>سیدحسن نصرالله</p>

<p>- سپری کردن زندگی خود در کار ملی و خدمت به کشور خود.</p> <p>- سپری کردن زندگی خود بر محور مقاومت و آرمان‌های برحق ملت‌ها در جنگ با تروریسم و حامیان آن.</p>	<p>بشار اسد</p>	
<p>- سردار سلیمانی، «شهید قدس».</p> <p>- فداکاری بسیار در راه فلسطین و مقاومت.</p> <p>- حمایت از مردم فلسطین و مردم مظلوم منطقه.</p>	<p>اسماعیل هنیه</p>	
<p>- تشیع حاج قاسم در ایران و عراق، از برکات عظیم شهادت و معنویت ایشان.</p> <p>- به رخ جهانیان کشیدن زنده بودن انقلاب اسلامی با این بدرقه‌ها.</p> <p>- شکوه بدرقه‌ها.</p> <p>- به دهان دشمنان و آمریکایی‌های بی‌انصاف، دروغ‌گو و هجوگو زدن.</p> <p>- دیده شدن وحدت مردم در زیر تابوت پیکر مطهر شهید سلیمانی و شهدای همراه.</p>	<p>رهبر معظم انقلاب</p>	<p>تشیع</p>
<p>- صحنه‌های تشیع میلیونی در ایران همانند تشیع امام <small>علیه السلام</small>.</p> <p>- نمونه نداشتن این تشیع در تاریخ.</p> <p>- تکرار باشکوه صحنه تشیع پیکرها در شهرهای مختلف ایران.</p> <p>- مردم آمدند، کهنسالان، کودکان، زنان و مردان، اندوهگین، گریان، متأثر و خشمگین.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>	

<p>- خودجوش بودن حضور مردم.</p> <p>- پیام تشیع باشکوه در ایران جزئی از قدرت بزرگ ایران.</p> <p>- وحشت برخی کارشناسان بزرگ آمریکایی، ترامپ و دولت او در تشیع در تهران.</p> <p>- پیام تشیع باشکوه (حاج قاسم و یارانش) در ایران: انتقام نه فقط تصمیم رهبری یا دولت ایران، بلکه تصمیم مردم ایران است.</p> <p>- صحنه‌های تشیع در عراق و پیام‌های آن.</p> <p>- ناامید شدن آمریکایی‌ها.</p>		
<p>- دشمنان، تدبیر و شجاعت حاج قاسم را به خوبی می‌دانند.</p> <p>- دشمن عبارت از «استکبار، صهیونیزم و آمریکا».</p> <p>- تلاش وسیع با شیوه‌های پیچیده تبلیغاتی برای تغییر نظر مردم در خصوص دشمن.</p> <p>- نقشه اساسی دشمن ایجاد اخلال در عزم و اراده مردم و جوانان.</p> <p>- تلاش دشمنان، تردیدافکنی در ایمان و غیرت دینی مردم و از بین بردن قدرت تهاجمی و دفاعی جمهوری اسلامی.</p> <p>- دشمنی ذاتی و همیشگی جبهه دشمنان با ملت ایران.</p>	<p>رهبر معظم انقلاب</p>	<p>دشمن</p>
<p>- ناامید شدن دشمنان از چیره شدن بر ایران.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>	
<p>- شهادت حاج قاسم نشان داد که انقلاب زنده است.</p>	<p>رهبر معظم انقلاب</p>	<p>شهادت</p>

<p>- تشکر از این شهدا به سبب انجام کارهایی در لبنان، فلسطین، سوریه، یمن، عراق، افغانستان و در همه مناطق.</p> <p>- آمادگی برای شهادت و حضور در میادین و خطوط مقدم و خاکریزها.</p> <p>- ابعاد وسیع شهادت سردار در امت اسلامی.</p> <p>- بازگشت همبستگی و بیداری در اوضاع عراق.</p> <p>- تقویت ارزش‌های جهاد، پایداری، مقاومت، فداکاری، ایثار، اخلاق و اخلاص و کمک به مستضعفان و مظلومان با نگاه فرامرزی.</p> <p>- برجسته و علنی کردن روحیه شهادت طلبانه.</p> <p>- آشکار نشان دادن چهره واقعی و اصلی آمریکا برای ملت‌ها و دولت‌ها و کشورهای ما.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>	
<p>- افزودن بر اراده، ثبات و استقامت و اصرار ما با این ترورها و شهادت‌ها.</p>	<p>اسماعیل هنیه</p>	
<p>- آرزوی سردار سلیمانی شهادت در سرزمین مقدسات.</p>	<p>فالح الفیاض</p>	

### قطب‌بندی

نحوه توصیف و معرفی «خود» یا ارزش‌های منتسب به «خود» و نیز توصیف و معرفی «دیگری» یا ارزش‌های منتسب به «دیگری» در متن است. این‌که در هر کدام از این سخنرانی‌ها خود و «دیگری» چگونه توصیف می‌شود. این امر می‌تواند در تحلیل بینش‌ها و نگرش‌های شخصیت‌های مورد بررسی مفید باشد که در جدول زیر بدان پرداخته شده

است:

جدول شماره ۲. دوقطبی سازی در سخنرانی‌ها

نام شخصیت	مقاومت	داعش و تروریسم
رهبر معظم انقلاب	<ul style="list-style-type: none"> <li>- نقش تعیین‌کننده سلیمانی در شکست نقشه‌های آمریکا در عراق.</li> <li>- حزب‌الله روزبه‌روز قوی‌تر شد به‌گونه‌ای که امروز، هم دست لبنان است و هم چشم لبنان.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- رژیم تروریست آمریکا.</li> <li>- مبارزه با تروریسم.</li> <li>- پایگاه‌های نظامیان تروریست آمریکا.</li> <li>- تروریست معرفی کردن این مجاهد عظیم‌القدر و سردار و فرمانده مبارز.</li> </ul>
سیدحسن نصرالله	<ul style="list-style-type: none"> <li>- احیاء و تقویت ارزش‌های مقاومت، جهاد، ایثار و شهادت.</li> <li>- جنبش‌های مقاومت منطقه دوستان و متحدان ایران.</li> <li>- ارتباط، انس و علاقه با سطوح مجاهدان و مقاومت لبنان.</li> <li>- جدیت، صداقت، توانایی و سرعت عمل سردار سلیمانی.</li> <li>- اوج فعالیت‌های مقاومت در جنوب لبنان.</li> <li>- تحول کمی و کیفی فعالیت‌های مقاومت.</li> <li>- برطرف شدن دغدغه‌های مقاومت لبنان.</li> <li>- پیروزی مقاومت.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- داعش ساخته و پرداخته آمریکا و ابزار سلطه بر منطقه و بازگشت به منطقه.</li> <li>- حمایت برخی کشورهای منطقه از داعش.</li> <li>- طرح داعش از خطرناک‌ترین توطئه‌های آمریکا.</li> <li>- بهره‌برداری داعش از اوضاع و حوادث اخیر عراق.</li> <li>- شکست داعش در عراق.</li> <li>- آمریکا شیطان بزرگ.</li> <li>- آوردن تروریست تکفیری به‌وسیله آمریکا.</li> <li>- فتنه‌انگیزی‌ها و درگیری‌های داخلی در منطقه کار آمریکا.</li> </ul>

<p>- آمریکا داعش را به منطقه آورد تا ملت ها، جوامع، ارتش ها، دولت ها، کشورها، تمدن ها، تاریخ و آینده ما را نابود کند.</p> <p>- حضور حاج قاسم در نبرد داعش در کنار ما و برادران سوری.</p>	<p>- افزایش توانمندی های بالای مقاومت.</p> <p>- موازنه، بازدارندگی و دفاع از ثروت ها و نفت و گاز و آب لبنان.</p> <p>- بهترین نماینده و پرچم دار انقلاب نزد ملت ها و جنبش های مقاومت در منطقه.</p>	
<p>- جنایت وحشیانه ای که آمریکایی ها مرتکب شده اند، نشانگر روحیه جنایتکارانه ای است که در سرزمین مقدس فلسطین نیز به وقوع پیوسته است.</p>	<p>- افزایش نیرومندی و توان نتیجه این مقاومت و درایت.</p> <p>- پرچم دار مقاومت علیه توطئه های صهیونیستی و آمریکایی.</p> <p>- عدم شکست خط مقاومت در رویارویی با توطئه های صهیونیستی و پروژه هژمونی آمریکا در فلسطین.</p> <p>- روحیه جنایت کارانه عامل ترور شهید سلیمانی حمایتگر رژیم صهیونیستی برای جنایت های بیشتر و ترور رهبران و فرماندهان مقاومت فلسطین.</p> <p>- فداکاری در راه فلسطین و مقاومت.</p> <p>- فلسطین همواره در خط مقاومت.</p>	<p>اسماعیل هنیه</p>



	<p>- ارتباط و هم‌پیمانی استراتژیک با مقاومت</p> <p>- وفاداری به خون شهدای مقاومت و فداکاری‌های آنان.</p> <p>- خون رهبران شهید مقاومت موجب تقویت هر چه بیشتر جریان مقاومت.</p>	
<p>- ترور حاج قاسم سلیمانی عملیاتی جنایت‌کارانه از سوی آمریکا.</p> <p>- هجمه‌ای آشکار از سوی دشمنان به سرکردگی آمریکا.</p> <p>- آمریکا و رژیم صهیونیستی نماد کفر این عصر.</p> <p>- شر و جوددی آمریکا حتی شامل ملت‌های غیراسلامی.</p> <p>- وارد شدن آمریکا در جنگ مستقیم با امت اسلامی.</p> <p>- دخالت‌ها و صحنه‌گردانی‌های آمریکا موجد بحران یمن.</p> <p>- تجاوز آشکار از سوی آمریکا.</p> <p>- محکومیت عملیات نظامی و تروریستی آمریکا در عراق.</p>	<p>- استقبال از حمله موشکی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به پایگاه‌های ارتش تروریستی آمریکا در عراق.</p>	<p>بدرالدین حوثی</p>
<p>- حضور نظامی آمریکا در عراق</p> <p>عبارت از یک کانون تنش در منطقه.</p>		<p>فالح الفیاض</p>

<p>- هدف واشنگتن از پافشاری بر حضور نیروهایش در عراق تقسیم این کشور پس از شکستش در اجرای این نقشه به وسیله داعش.</p>		
<p>- نقش آفرینی روشن حاج قاسم در پیروزی‌های متعدد علیه تشکیلات تروریسم. - فراموش نکردن نقش آفرینی سرلشکر سلیمانی در پیروزی‌های متعدد علیه تشکیلات تروریسم. - اقدام جنایت‌کارانه دولت آمریکا؛ تأکید مجدد بر سیاست‌های مستدام آن. - اقدام جنایت‌کارانه دولت آمریکا؛ حمایت و پشتیبانی از تروریسم. - اقدام جنایت‌کارانه دولت آمریکا؛ گستراندن بی‌نظمی و هرج و مرج.</p>	<p>- عزم محور مقاومت برای ادامه مقابله با سیاست‌های ویران‌گر آمریکا در منطقه. - افزایش عزم محور مقاومت در برابر تمامی نیروهای ستمگر و متجاوز جهان. - سرلشکر سلیمانی سپری کردن زندگی خود بر محور مقاومت و آرمان‌های برحق ملت‌ها در جنگ با تروریسم و حامیان آن. - رسوخ بیشتر راه شهید سلیمانی و هم‌زمان وی در اذهان جوانان مقاومت. - افزایش و تحکیم بخشی نیرو و اقتدار مقاومت در برابر دشمنان منطقه ما.</p>	<p>بشار اسد</p>

### معانی ضمنی

شناخت معانی ضمنی، تحلیل‌گر را قادر می‌سازد به لایه‌های زیرین یا اهداف واقعی صاحب اثر پی ببرد. به‌طورکلی معانی ضمنی شامل مفروضاتی است که فهم ارتباط میان

قضایا و موضوع متن مشروط به آن‌هاست. معانی ضامنی در سخنرانی‌های مورد بررسی در جدول شماره ۳ آمده است:

جدول شماره ۳. معانی ضمنی

نام شخصیت	معانی ضمنی
رهبر معظم انقلاب	<p>- تلاش آمریکایی‌ها برای قرار دادن فلسطینی‌ها در حالت ضعف، تا جرأت مبارزه نداشته باشند.</p> <p>- جمهوری اسلامی ایران بدون خواست، کمک و آراء مثبت و اراده‌های مردم معنایی ندارد.</p> <p>- قد علم کردن در مقابل همه نقشه‌هایی که با پول، توانایی و تأثیرگذاری سیاسی و تشکیلات وسیع آمریکایی‌ها شکل می‌گرفت.</p> <p>- ایستادگی در مقابل دشمن و خنثی کردن نقشه‌ها به کمک عناصر مؤمن و جوانان شجاع عراقی و مرجعیت در عراق.</p> <p>- جنگ، اختلاف، فتنه، ویرانی و خراب شدن زیربناها، تنها نتیجه حضور آمریکا در این منطقه و در هر جای دیگر دنیا.</p>
سید حسن نصر الله	<p>- نمونه یک فرمانده واقعی جهادی و اسلامی تربیت یافته در مکتب اسلام و انقلاب اسلامی و مکتب امام خمینی <small>علیه السلام</small>.</p> <p>- بر باد رفتن آرزوهای بزرگ رژیم صهیونیستی و اربابان آمریکایی و غربی‌شان.</p> <p>- اذعان آمریکایی‌ها به اصابت موشک‌هایی که از صدها کیلومتر آن طرف‌تر شلیک شده، به قلب این پایگاه و اهداف موردنظر.</p> <p>- حمله به عین‌الاسد، شکست اُبّهت آمریکا در چشم دوستان و دشمنان.</p> <p>- بی‌اعتمادی اسرائیلی‌ها نسبت به خروج آمریکا از منطقه و تنها گذاشتن آن‌ها.</p> <p>- سردرگمی تصمیم‌گیران آمریکایی در برابر مقاومت.</p>

- حمله و سیلی عین‌الاسد، نشان از قدرت نیروهای نظامی ایران.
- مقتدر و قدرتمند بودن امت اسلامی.
- آمریکایی‌ها، دولت آمریکا و قاتلانی که این جنایت را مرتکب شدند بهای سنگینی خواهند پرداخت.
- اسرائیل، ابزاری در دست آمریکا.
- آمریکا، تهدید اصلی برای امنیت ملی همه کشورها و همه ملت‌ها.
- هر نوع عملیات انتحاری در هر جایی از جهان اسلامی و هر کشتاری در هر مسجد یا کلیسا، باید گفته شود؛ کار آمریکاست.
- ناامید شدن آن‌هایی که به اوضاع داخلی ایران، اعمال تحریم‌ها، محاصره و فتنه‌انگیزی امیدوارند.
- آشکار نشان دادن چهره واقعی و اصلی آمریکا برای ملت‌ها و دولت‌ها و کشورهای ما.
- ترامپ و دولت آمریکا به‌صورت علنی مسئولیت به شهادت رساندن حاج قاسم و ابومهدی المهندس را برعهده گرفتند.
- جنایت ترور سردار، نگاه‌ها را به‌سوی همه جنایت‌های آمریکا در منطقه جلب کرد.
- آمریکا بزرگ‌ترین جنایتکار در جهان، شیطان و نوک پیکان استبداد، یاغی‌گری و فساد، سلطه‌جویی، ظلم و استکبار در جهان.
- آمریکا، مسئول اصلی همه ظلم‌ها در حق ملت فلسطین و ملت‌های منطقه از طرف رژیم صهیونیستی.
- ناامید شدن کسانی که علیه کشور و حکومت جمهوری اسلامی ایران توطئه‌چینی کردند.
- تولد مجدد انقلاب اسلامی و مفاهیم، احساسات، آرزوها و ارزش‌های انقلاب در ایران به برکت این خون‌های پاک محقق شد.

بشار اسد	- این جنایت آمریکا گستراندن بی‌نظمی و هرج و مرج و اشاعه قانون جنگل در خدمت به طرح‌های صهیونیستی و استعمار در منطقه و تمامی جهان. - سیاست‌های ویران‌گر آمریکا در منطقه و نیز در برابر تمامی نیروهای ستمگر و متجاوز جهان.
بدرالدین حوثی	- تأکید بر مبارزه علیه حضور آمریکا در منطقه و دفاع از مردم و کشور علیه تجاوز سعودی-آمریکایی. - روبه‌رو بودن با هجمه‌ای آشکار از سوی دشمنان خود به سرکردگی آمریکا.
اسماعیل هنیه	- همان روحیه جنایت‌کارانه‌ای که دیروز موجب ترور و شهادت فرمانده شهید سلیمانی شد، تفکری است که جنایت‌کاران رژیم صهیونیستی دارند، تفکر و سیاستی که هر روز موجب ترور و شهادت مردم فلسطین می‌شود.
فالح الفیاض	- ترور سردار سلیمانی به‌منزله تأسیس دوباره حشد شعبی بود. - جنایتی بزرگ و زشت علیه بشریت.

### چشم‌انداز

هر یک از این شخصیت‌ها با توجه به ویژگی‌های شهید سلیمانی و شهادت ایشان، چشم‌اندازی را برای آینده تصویر کرده‌اند که در جدول شماره ۴ آمده است:

#### جدول شماره ۴. چشم‌انداز

نام شخصیت	چشم‌انداز
رهبر معظم انقلاب	- پایان دادن به حضور فسادبرانگیز و ویران‌گر آمریکا در منطقه. - ملت‌های منطقه و دولت‌های برخاسته از ملت‌ها بدون تردید ادامه این حضور فسادبرانگیز آمریکا را قبول نمی‌کنند.

<p>- حضور آمریکایی‌ها در منطقه باید به پایان برسد. - تلاش‌ها و کارهای بیشتر و گسترش افق‌های جدید و بزرگ حاج قاسم در لبنان.</p>	
<p>- محدود نبودن پاسخ به جنایت آمریکا؛ صرفاً به یک عملیات و تداوم روند طولانی این مسیر. - اخراج و پایان دادن به حضور نظامی آمریکا در منطقه. - از مهم‌ترین نمونه‌های پاسخ واقعی، بیرون راندن نیروهای آمریکایی از عراق. - در تیررس بودن تمامی پایگاه‌های آمریکایی در منطقه توسط موشک‌های دقیق ایران. - آغاز تاریخی جدید در منطقه و جهان.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>
<p>- ادامه مقابله با سیاست‌های ویرانگر آمریکا در منطقه. - جاودان ماندن یاد شهید سلیمانی در وجدان مردم سوریه. - رسوخ راه شهید سلیمانی و هم‌زمان وی در اذهان جوانان مقاومت.</p>	<p>بشار اسد</p>
<p>- تأکید بر دفاع از مردم و کشور علیه تجاوز سعودی-آمریکایی.</p>	<p>بدرالدین حوثی</p>
<p>- پیروزی حتمی در نبرد سرنوشت‌ساز آینده علیه صهیونیست‌ها به یاری خداوند متعال. - ثبت شدن حمایت و پشتیبانی همه‌جانبه جمهوری اسلامی ایران از مقاومت در تاریخ. = تحولات بزرگ آینده به نفع امت اسلامی.</p>	<p>اسماعیل هنیه</p>
<p>- تلاش در جهت دفاع از مردم و حفاظت از مرزها. - ادامه مشورت با مرجعیت دینی و راهنمایی گرفتن از آنان. - نقشه راهی برای خروج از بحران سیاسی با تشکیل کابینه‌ای جدید.</p>	<p>فالح الفیاض</p>

## حُسن تعبیر

در حُسن تعبیر، کنش‌ها و عقاید با عباراتی توصیف می‌شوند که ارزش‌گذاری مثبتی را طلب می‌کند. نمونه حُسن تعبیرها در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول شماره ۵. حُسن تعبیر

نام شخصیت	حُسن تعبیر
رهبر معظم انقلاب	<ul style="list-style-type: none"> <li>- حضور بی‌نظیر ملت ایران، به دهان دشمنان و آمریکایی‌های بی‌انصاف، دروغ‌گو و هجوگو زدن.</li> <li>- با خوش‌بختی به ملکوت اعلی پیوستن.</li> <li>- تعلق حزبی و جناحی نداشتن در مسائل داخلی.</li> <li>- تأثیرگذاری بی‌بدیل در قضیه فلسطین.</li> <li>- تصریح مکرر رهبران فلسطینی بر نقش سردار سلیمانی.</li> <li>- نقش تعیین‌کننده در شکست نقشه‌های آمریکا در عراق.</li> <li>- به ثمر رساندن کارهای بزرگ به‌همراه رفقای عزیزش همچون شهید ابومهدی المهندس.</li> <li>- استفاده از ظرفیت انسان‌های تربیت‌شده مکتب امام در کشور برای مقابله با طراحی‌های دشمن.</li> <li>- تیزبینی در مقابل نقشه دشمن و در نظر داشتن نقاط اساسی یعنی «مبانی فکری اسلامی و انقلابی» و «وحدت ملی».</li> <li>- حفظ وحدت و جهت‌گیری مردم، انقلابی در جهت تکریم مردان انقلاب و شهیدان یادآور ارزش‌های انقلاب.</li> </ul>
سیدحسن نصرالله	<ul style="list-style-type: none"> <li>- مشارکت حاج قاسم در آزادسازی لبنان در سال ۲۰۰۰.</li> <li>- ایران قدرتمند، شجاع و مقتدر.</li> <li>- همراهی سردار سلیمانی در تمام دوران جنگ و سختی‌ها و دشواری‌های جنگ.</li> </ul>

<p>- نقش حاج قاسم در تحولات کیفی و کمی لبنان.          - حاج قاسم همیشه حاضر در لبنان.          - نمونه‌ای زنده، موثق و ملموس با شجاعت و جرأت بی‌نظیر و مثال‌زدنی.          - دفاع از همه ملت‌های منطقه در نبرد و رویارویی با داعش.          - ایجاد و برقراری روابط محکم و متفاوت سردار سلیمانی با فرماندهان جهادی و فرماندهان حزب‌الله لبنان.          - پیگیری و برآورده کردن کمبودها و خواسته‌های لبنان در ایران از سوی سردار سلیمانی.          - موشک‌ها صددرصد ساخت ایران.          - جمهوری اسلامی ایران موشک‌های بسیار دقیق‌تر از این نیز دارد.          - موشک‌های (ایران) پایگاه آمریکایی عین‌الاسد در عراق را هدف قرار داد، اما عزاداری در رژیم صهیونیستی برگزار شد.          - این حمله ایران بسیار بزرگ و بااهمیت بود.          - از نتایج حمله ایران، شکسته‌شدن هیبت و اُبّهت آمریکا بود.</p>	
<p>- جاودان ماندن یاد شهید سلیمانی و ایستادگی وی در دفاع از سوریه علیه تروریسم و حامیان آن، در وجدان مردم سوریه.          - افزایش اراده و عزم جوانان سوری جهت ادامه راه آن شهید و هم‌زمانش.</p>	<p>بشار اسد</p>
<p>- حمله موشکی ایران به پایگاه‌های آمریکا براساس معادله اسلامی قرآنی و موضعی حکیمانه و مسئولانه.</p>	<p>بدرالدین حوثی</p>
<p>- موضوع مهم و اساسی در مورد شخصیت این مرد بزرگ این‌که از مقاومت فلسطین حمایت می‌کرد.          - ایشان یک ارتباط و هم‌پیمانی استراتژیک با مقاومت داشت.</p>	<p>اسماعیل هنیه</p>



<p>- به دست آوردن رضایت مرجعیت با تمام تلاش.</p> <p>- ما از هر نقشه راهی که مرجعیت برای خارج کردن کشور از بحران ارائه کند، حمایت می‌کنیم.</p>	<p>فالح الفیاض</p>
---	--------------------

### کنایه

در کنایه دال به چیزی کاملاً متفاوت و متضاد دلالت می‌کند. (جدول شماره ۶)

#### جدول شماره ۶. کنایه

کنایه	نام شخصیت
<p>- دیشب یک سیلی به آمریکا زده شد.</p> <p>- حضور فسادبرانگیز و ویران‌گر آمریکا در منطقه.</p> <p>- حاج قاسم کاری کرد که منطقه کوچکی مانند غزه در مقابل صهیونیست‌های پُرمدعا به‌گونه‌ای ایستاد.</p> <p>- عده‌ای می‌خواستند وانمود کنند که انقلاب اسلامی در ایران تمام شده است، البته عده‌ای هم سعی می‌کنند این اتفاق بیفتد.</p> <p>- آمریکایی‌ها می‌خواستند عراق یا شبیه رژیم طاغوت باشد یا شبیه برخی رژیم‌ها مثل سعودی که به تعبیر آن‌ها نقش گاو شیرده را دارند.</p>	<p>رهبر معظم انقلاب</p>
<p>- یکی از پیامدهای شهادت سردار، توجه به این‌که غارتگر اصلی نفت، گاز و ثروت کشورهای ما و منطقه ما، آمریکاست.</p> <p>- آنچه در عین‌الاسد اتفاق افتاد یک سیلی بود.</p> <p>- سیلی ایران و آتش‌بس و عقب‌نشینی آمریکا، درسی برای همه که شجاع باشند و به توانایی‌ها و امکانات خود اعتماد کنند.</p> <p>- این خون‌ها هدر نخواهد رفت و اهداف آن محقق خواهد شد و پیام آن به همه جهانیان خواهد رسید.</p> <p>- آمریکا در روزهای گذشته از ترس انتقام یک لنگ پا ایستاده بود.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>

<p>- ای منافق بزرگ (ترامپ) تو ایران را به مبارزه با داعش دعوت می کنی درحالی که بزرگ ترین فرماندهان منطقه را ترور می کنی که داعش را شکست دادند.</p>	
<p>- اقدام جنایت کارانه دولت آمریکا؛ اشاعه قانون جنگل در خدمت به طرح های صهیونیستی و استعمار در منطقه و تمامی جهان.</p>	بشار اسد
<p>- خون شهداء باعث تأسیس دوباره حشدالشعبی شده است.</p>	بدرالدین حوثی
<p>- خون رهبران شهید مقاومت موجب تقویت و اصرار هر چه بیشتر جریان مقاومت. - سیاست ترور ناجوانمردانه، سیاستی شکست خورده و ناشی از ضعف رژیم غاصب صهیونیستی و آمریکا</p>	اسماعیل هنیه
<p>- ترور سردار سلیمانی به منزله حیات و تأسیس دوباره حشدالشعبی. - جنایتی بزرگ و زشت علیه بشریت.</p>	فالح الفیاض

### استعاره

انتقال استعاره ای یک واژه یا عبارت از یک قلمرو به قلمروی دیگر، نقشی ایدئولوژیک ایفا می کند. به عبارتی استعاره ها دارای بار معنایی ایدئولوژیک هستند. این استعاره ها در جدول شماره ۷ آمده است:

جدول شماره ۷. استعاره

نام شخصیت	استعاره
<p>رهبر معظم انقلاب</p>	<p>- انتقام بحث دیگری است. - هر زمانی که این شهید عزیز گزارشی ارائه می کرد من قلباً و زباناً او را تحسین می کردم. - در مقابل آنچه روح بزرگ آن شهید عزیز برای ایران و منطقه به ارمغان آورد، سر تعظیم فرود می آورم.</p>

<p>- زنده بودن انقلاب اسلامی و به رخ کشیدن آن به جهانیان.</p> <p>- در جلسه‌های رسمی با مسئولان مختلف، به گونه‌ای در حاشیه و دور از چشم می‌نشست که باید می‌گشتید تا او را پیدا می‌کردید و می‌دیدید.</p> <p>- حاج قاسم ذوب در انقلاب.</p> <p>- حاج قاسم کاری کرد که رژیم صهیونیستی ۴۸ ساعته مجبور به درخواست آتش‌بس شد.</p> <p>- بیداری ملت‌ها.</p> <p>- شهید سلیمانی با شهادت خود، چشم‌های غبارگرفته را باز و دشمنان را مجبور به خضوع در مقابل عظمت ملت ایران کرد.</p> <p>- می‌خواهند این مجاهد عظیم‌القدر و سردار و فرمانده مبارزه با تروریسم را یک تروریست معرفی کنند.</p> <p>- در مقام مقابله، این اقدامات نظامی به این شکل کفایت نمی‌کند.</p> <p>- توطئه آمریکایی‌ها فقط منحصر به این ترفند نیست.</p> <p>- آمریکایی‌ها بیش از هر چیزی از همین جوانان عرصه‌های علم و جهاد و خدمت و نظامی عصبانی هستند.</p>	
<p>- حاج قاسم پیام‌آور امین رهبری و برکت جمهوری اسلامی ایران و مسئولان آن.</p> <p>- در چنین جهانی، اسلام واقعی، انقلاب اسلامی و مکتب امام خمینی <small>علیه السلام</small> افرادی را مانند حاج قاسم سلیمانی پرورش می‌دهد که خانواده‌اش کمتر او را می‌دیدند.</p> <p>- ترامپ دروغ‌گو است او به مردم خود دروغ می‌گوید.</p> <p>- گفته می‌شود ترامپ بزرگ‌ترین دروغ‌گو در طول تاریخ آمریکاست.</p> <p>- همه رئیس‌جمهورهای آمریکا دروغ‌گو بودند، اما دروغ‌گوترین رئیس‌جمهور آمریکا در طول تاریخ ترامپ است.</p>	<p>سید حسن نصرالله</p>

- چیزی که ما عرضه می کنیم همان چیزی است که اسلام و مکتب امام خمینی <small>علیه السلام</small> از طریق شهید قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس عرضه می کند.	
- نقش آفرینی روشن وی در پیروزی های متعدد علیه تشکیلات تروریسم. - افزایش و تحکیم بخشی نیرو و اقتدار مقاومت در برابر دشمنان منطقه ما و احقاق حق بر تثبیت حاکمیت اراده ملت ها در کل جهان پایه و مبنا خواهد شد.	بشار اسد
- آمریکا و رژیم صهیونیستی نماد کفر این عصر هستند.	بدرالدین حوثی
- بعد از این جنایت ضرورت دارد همه جهانیان عاملان آن را محکوم و مرتکبان آن را مجازات کنند.	اسماعیل هنیه
- ترور سردار سلیمانی به منزله تأسیس دوباره حشد الشعبی.	فالح الفیاض

### ناگفته ها

یکی از تمهیدات گفتمانی این است که برخی از موارد «آن ها» ناگفته باقی بماند. جدول ۸ به ناگفته ها اشاره دارد:

جدول شماره ۸. موضوع ناگفته ها در رسانه های آمریکا

نام شخصیت	موضوع ناگفته ها در رسانه های آمریکا
رهبر معظم انقلاب	- ظلم و تعدی نکردن سردار سلیمانی به کسی در میدان جنگ. - برخی سعی نکنند این واقعیت های حاج قاسم را کم رنگ کنند. - خنثی کردن همه نقشه های نامشروع آمریکا در غرب آسیا، نمونه ای از تدبیر و شجاعت حاج قاسم. - پُرکردن دست فلسطینی ها از سوی این مرد بزرگ با دادن جرأت و توان مبارزه به آن ها.

<p>- آن‌ها همین فساد و ویران‌گری را برای ایران عزیز و جمهوری اسلامی هم آرزو و اصرار دارند.</p>	
<p>- پیگیری‌ها و حمایت‌های حاج قاسم سلیمانی به‌عنوان نماینده ایران، از علل اصلی تحول کمی و کیفی فعالیت‌های مقاومت در سال‌های ۱۹۹۸ و ۱۹۹۹ که به پیروزی سال ۲۰۰۰ منجر شد.</p> <p>- یکسان بودن قرائت و دیدگاه‌های ما درباره تحولات سوریه از همان ابتدا با حاج قاسم.</p> <p>- بیش از بیست سال، حاج قاسم سلیمانی از ما چیزی نخواست و دستوری به ما نداد و مطلقاً چیزی از ما برای ایران نخواست.</p> <p>- نقش قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و بسیاری از فرماندهان ایرانی و عراقی در شکست داعش.</p> <p>- حفظ ثبات منطقه از سوی حاج قاسم و ابوالمهدی.</p> <p>- پیام تجمع میلیونی در خوزستان برای بعضی رژیم‌های خلیج (فارس) این بود که علیه جمهوری اسلامی ایران از خوزستان و اهواز توطئه چینی و تلاش می‌کنند از مسائل قومیتی، نژادی و عربی و حتی مسائل مذهبی و طایفه‌ای و از وجود بعضی شرایط دشوار در خوزستان سوءاستفاده کنند.</p> <p>- تلاش گسترده فرهنگی و رسانه‌ای در جهان برای به‌تمسخر گرفتن هر چیزی به نام جهاد، مجاهدت، شهادت، شهید، مقاومت و پایداری.</p> <p>- این سیلی و این حمله نظامی بزرگ نشان از شجاعت بی‌نظیر رهبری و ملت ایران است که پشت سر رهبری خود ایستاده‌اند.</p> <p>- حمله ایران به عین‌الاسد پیام محکمی برای صهیونیست‌ها.</p> <p>- ترامپ ایران را به همکاری برای مبارزه با داعش فراخواند.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>

بشار اسد	- احقاق حق بر تثبیت حاکمیت اراده ملت‌ها در کل جهان پایه و مبنا خواهد شد.
بدرالدین حوثی	- هدف قرار دادن پایگاه‌های آمریکا در عراق را می‌ستاییم. - شر وجودی آمریکا حتی ملت‌های غیر اسلامی را در بر گرفته؛ مانند آنچه در ویتنام روی داده است.
اسماعیل هنیه	- مقاومت فلسطین در جبهه مقدم مبارزه علیه رژیم غاصب صهیونیستی قرار دارد که قدس و مسجدالاقصی را اشغال کرده است. - شهید حاج قاسم سلیمانی نقشی اساسی و محوری در حمایت از مقاومت فلسطین داشت.
فالح الفیاض	- جنایتی بزرگ و زشت علیه بشریت.

### گفتمان سازی و جریان سازی مکتب شهید سلیمانی

مکتب سلیمانی، برای تداوم و جاری شدن و فراگیر شدن نیازمند گفتمان‌سازی به‌ویژه در میان جوانان است. گفتمان‌سازی نیاز به کار عمیق فرهنگی و تغییر نگرش‌ها دارد و برای آن باید نمادسازی کرد. نیاز به یک کار عمیق فرهنگی برای تغییر نگرش‌ها دارد. فرهنگ‌سازی با کار تبلیغی به نتیجه نمی‌رسد بلکه نیاز به نمادسازی دارد نمادسازی هم با شناسایی و شناساندن ویژگی‌ها و ابعاد مختلف شخصیتی، معنوی، مدیریتی، و .... ایشان به دور از اغراق و زیاده‌گویی تحقق خواهد یافت. «ما نیاز نداریم که زیادی‌گویی کنیم ما باید حقیقت را بیان کنیم. ما باید این حقیقت را همراه با آن چیزهایی که حاج قاسم را خداترس و قوی و صاحب مکتب کرد تعریف کنیم» (ابعاد و مؤلفه‌های قدرت نرم در مکتب سردار سلیمانی، ۱۳۹۸).

### جایگاه نظام اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

در بحث انقلاب، حکومت اسلامی، جمهوری اسلامی، همان‌طور که امام علیه السلام حفظ نظام را از اوجب واجبات می‌دانند، شهید سلیمانی هم بر این مسأله تأکید می‌کند و تعبیر

زیبایی در این رابطه دارد، می‌گوید که هیچ واجبی به پای دفاع از نظام نمی‌رسد. ایشان بر این سخن حضرت امام علیه السلام تکیه می‌کند که آن را از نماز هم واجب‌تر می‌دانستند و حتی معتقد است نماز اگر قضا شد می‌توان قضایش را به جا آورد، ولی اگر نظام اسلامی آسیب ببیند، این طور نیست که بتوان قضای آن را به جا آورد، بلکه همزمان با آن، نماز آسیب می‌بیند و دین آسیب می‌بیند و به همین دلیل است که حفظ این نظام برای همه از اوجب واجبات است. (ابعاد و مؤلفه‌های قدرت نرم در مکتب سردار سلیمانی، ۱۳۹۸)

### جایگاه صدور انقلاب اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

شهید سلیمانی معتقد است که صدور انقلاب در دو بُعد تبلور پیدا کرده؛ اول، در بُعد ساختاری و شاکله نظام یعنی مدل حکومتی تلفیق جمهوریت و اسلامیت و دوم، در چارچوب مدل‌ها و الگوها. و منظور از مدل‌ها و الگوها بحث فرهنگ شهادت و بسیج و تحولاتی است که به واسطه بسیج به وجود آمد. به‌ویژه فرهنگ بسیج و فرهنگ جهاد که توانسته است ارزش‌هایی را در دنیا به ارمغان بیاورد که خیلی از معادلات و میدان‌ها را عوض می‌کند و این در حالی است که جهاد، بر خلاف جنگ، نه توقف دارد، نه خسارت و نه آسیب ایجاد می‌کند.

### جایگاه ولایت فقیه و مرجعیت در مکتب شهید سلیمانی

شهید سلیمانی اعتقاد داشت همان‌طور که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حدیث معروف ثقلین می‌فرمایند که من در میان شما دو امر گرانبها یعنی کتاب خدا و عترتم را باقی می‌گذارم و هر کس از این دو جدا شود گمراه خواهد شد، در مورد انقلاب اسلامی هم امام علیه السلام دو رکن ارزشمند را برای ما به یادگار گذاشتند؛ یکی، نظام جمهوری اسلامی و دیگری ولایت فقیه که این‌ها لازم و ملزوم همدیگر هستند. ولایت فقیه ستون خیمه جمهوری اسلامی است و اگر ولایت فقیه آسیب ببیند، جمهوری اسلامی آسیب می‌بیند. چنان‌که قبل از انقلاب هم مراجع بودند، ولی ولایت فقیه نبود و ما آسیب دیدیم. امروز این ولایت فقیه ضمانتی است که از

آسیب‌هایی که آن موقع دیدیم و اهانت‌هایی که به شیعه و علماء و مراجع وارد شد پیشگیری می‌کند.

حاج قاسم سرباز مقام معظم رهبری هست. چون دستش در دست امام علیه السلام و مقام معظم رهبری بود و در زمین ولایت حجت خدا و زمین اهل بیت و عاشورا بود و خدای متعال حاج قاسم را عزیز و عاقبت به خیر و بزرگ کرد و بر همه قلوب حاکم کرد.

### نتیجه‌گیری

از مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب اسلامی از یک سو گسترش فرهنگ مقاومت و ایستادگی و از سوی دیگر گسترش مکتب‌هایی چون مکتب امام خمینی علیه السلام، مکتب سردار سلیمانی و... در برابر استکبار بوده است. در این میان تبیین و پیروی از الگوی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی می‌تواند ضمن ایستادگی در برابر هجمه‌های دشمنان، رشد و بالندگی جوانان و در نهایت جامعه را در پی داشته باشد.

اگر بخواهیم با نظریه شخصیت در جامعه‌شناسی یافته‌های به دست آمده را در این تحقیق تحلیل کنیم، نشان می‌دهد که شخصیت حاج قاسم از نظر رهبران مقاومت دارای دو بعد فردی و اجتماعی است که در کنار ویژگی‌های فردی و نیروهای عظیم درونی وی که حاکی از ارزش‌های بنیادی، هدف‌های زندگی و فهم او از هویت خویش و نظایر آن، بخش بنیادین شخصیت وی است که نقش بسیار زیادی در شخصیت اجتماعی ایشان دارد. براساس این نظریه و یافته به دست آمده شخصیت اجتماعی حاج قاسم ترکیبی از نقش‌هایی است که براساس پایگاه و جایگاه اجتماعی و موقعیت گروهی خود در میان گروه‌های اجتماعی ایفا می‌کند.

لذا یافته‌های این تحقیق نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی شهید حاج قاسم سلیمانی از نگاه شخصیت‌های برجسته محور مقاومت؛ هم از نظر فردی و هم از نظر اجتماعی این ویژگی‌ها را دارد، که رهبران مقاومت بر آن تأکید دارند: رفیقی شجاع، بزرگوار، اخلاص بالا، نداشتن تظاهر، انقلابی‌گری ممتاز و برجسته، حضور گسترده و همیشگی در میدان نبرد و خط



مقدم، اسوه تواضع و برادری، حمایت از مردم مظلوم، اراده، ثبات و استقامت؛ برجسته شده است.

همچنین یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که به لحاظ تأثیرگذاری حاج قاسم بر محیط بیرونی موارد زیر در فضای واقعی پدیده آمده است که عبارت‌اند از پیروزی محور مقاومت، شکست نقشه‌های آمریکا در عراق، ایجاد فرهنگ مقاومت، جهاد، جنبش‌های مقاومت در منطقه، پیروزی مقاومت، افزایش توانمندی مقاومت، هدف بزرگ بهترین پرچم‌دار انقلاب و جنبش‌های مقاومت در منطقه، افزایش محور مقاومت و در مقابل تروریسم و داعش، مبارزه تروریسم، مبارزه با داعش، شکست داعش در عراق که با تلاش‌ها و تدابیر حاج قاسم مورد تأکید بوده است.

معانی ضمنی در شخصیت‌های برجسته مقاومت نشان می‌دهد که خنثی کردن نقشه‌های دشمنان توسط حاج قاسم سلیمانی، اقتدار و قدرت امت اسلامی، آمریکا تهدید اصلی برای همه کشورها و ملت‌ها، مبارزه علیه حضور آمریکا در منطقه بارز شده است که با تلاش‌های این فرمانده بزرگ مقاومت به دست آمده است.

همچنین در خصوص ناگفته‌ها و تخفیف‌ها و استعاره‌ها در نگاه شخصیت‌های برجسته محور مقاومت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد به گونه‌ای که این شخصیت‌های محور مقاومت ظلم و تعدی نکردن حاج قاسم به کسی، خنثی کردن همه نقشه‌های نامشروع آمریکا توسط حاج قاسم، نقش حاج قاسم در شکست داعش، حفظ ثبات منطقه از سوی حاج قاسم، پایه و مبنا بودن احقاق حق بر تثبیت حاکمیت اراده ملت‌ها در کل جهان، جنایت بزرگ و زشت علیه بشریت، حاج قاسم ذوب در انقلاب، زنده بودن انقلاب اسلامی، آمریکا ورژیم صهیونیستی نماد کفر این عصر، خون این شهدا باعث تأسیس دوباره حشدالشعبی را به طور کلی مورد توجه خود قرار دادند.

چشم‌انداز شخصیت‌های برجسته محور مقاومت در این خصوص نشان می‌دهد که پایان دادن به حضور فسادانگیز و ویران‌گر آمریکا در منطقه، تلاش و گسترش افق‌های جدید و بزرگ حاج قاسم، عزم محور مقاومت برای ادامه مقابله با سیاست‌های ویران‌گر آمریکا در

منطقه، تلاش در جهت دفاع از مردم و حفاظت از مرزها برای آینده منطقه مطرح کردند. بنابراین به نظر می‌رسد که ویژگی‌های گفتمانی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی در بُعد فردی و رفتاری عبارت‌اند از: تعهد و وفاداری، شخصیت کاریزماتیک، نداشتن تظاهر و ریا. در بُعد نظامی، این ویژگی‌ها شامل شجاعت، دشمن‌ستیزی، توانمندی، قانون‌گرایی، دشمن‌شناسی است. در بُعد معنوی و ارزشی عناصری همچون ایثار، گذشت، شهادت‌طلبی، ساده‌زیستی، دوری از تجمل، انقلابی‌گری و در بُعد مدیریتی نیز، مدیریت جهادی، تفکر راهبردی، سازگار، انعطاف‌پذیر، عطوفت با زیردستان، خلاق را برجسته کرده‌اند. در بُعد تأثیرگذاری مقاومت هم تقویت نیروهای مقاومت در منطقه، ایجاد انسجام و یکپارچگی بین آحاد ملت، فراهم‌شدن زمینه اخراج دشمنان از منطقه از مهم‌ترین عناصر گفتمانی مکتب شهید سلیمانی از منظر این شخصیت‌ها بوده است. اگر بخواهیم با نظریه شخصیت در علم جامعه‌شناسی در نهایت شخصیت حاج قاسم را از نظر رهبران مقاومت تحلیل کنیم با قهرمان، نابغه و نخبه‌ای مواجه می‌شویم که از نظر ذاتی، درونی و اجتماعی، استعدادها و ویژگی‌های ممتازی دارد و اقدامات و ابتکاراتی انجام داده است که شخصیت وی را فراتر از یک فرد و تا حد یک مکتب بی‌نظیر تبیین می‌کنند که این شخصیت الگو جامعی ارائه می‌کند که نمونه عملی برگرفته از مکتب پیامبر اسلام ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام و مدافع ولایت است.

## منابع

۱. آقاگل‌زاده، فردوس؛ غیثیان، مریم‌السادات (۱۳۸۶). رویکردهای غالب در تحلیل گفتمان انتقادی. زبان و زبان‌شناسی، ۳ (۱)، ۳۹-۵۴.
۲. آقاگل‌زاده، فردوس (۱۳۸۵). تحلیل انتقادی گفتمان. تهران: علمی و فرهنگی.
۳. اسدی، ناصر (۱۳۹۳). تحلیل گفتمانی سیاست خارجی آیت‌الله‌خامنه‌ای (گفتمان تعامل‌گرایی ضد نظام سلطه). پژوهش‌های سیاست اسلامی، ۲ (۵)، ۱۰۷-۱۳۲.
۴. اکبری، حسین (۱۳۹۹). ابعاد و مؤلفه‌های قدرت نرم در مکتب شهید سلیمانی، گزارش نشست تخصصی، دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین علیه‌السلام.
۵. بی، ارل (۱۳۸۱). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (جلد اول)، ترجمه رضا فاضل. تهران: سمت نشر.

۶. توسلی، غلام عباس (۱۳۸۰). نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: سازمان سمت.
۷. دایک، تون آدریانوس فان (۱۳۸۲). مطالعاتی در تحلیل گفتمان- از دستور متن تا گفتمان کاوی انتقادی. ترجمه گروه مترجمان. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
۸. دشتی، محمد (۱۳۸۵). نقش شخصیت‌ها در تاریخ، تاریخ در آینه پژوهش، ۳ (۲).
۹. دهقانی‌پوده، حسین؛ پاشایی هولاسو، امین (۱۳۹۹). تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی. مدیریت اسلامی، ۲۸ (۲)، ۱۳-۳۷.
۱۰. رحیمی، محمد؛ عمل صالح، احیا؛ دقت، ساناز (۱۳۸۹). تجزیه و تحلیل انتقادی سخنرانی‌های انتخاباتی نامزدهای دموکرات ریاست جمهوری آمریکا در سال ۲۰۰۸ با توجه به نژاد و جنسیت آن‌ها. زبان‌شناسی کاربردی، ۱۳ (۲)، ۷۵-۹۹.
۱۱. زارعی، سعیدالله (۱۳۹۸). کنکاشی مقدماتی در مکتب سلیمانی. فصلنامه مطالعات راهبردی جهان اسلام، ۲۰ (۳)، ۵-۲۵.
۱۲. سلطانی، سیدعلی‌اصغر (۱۳۸۴). قدرت، گفتمان و زبان. تهران: نی.
۱۳. فرانکفورت، چاوا؛ نجمی‌پناه، دیوید (۱۳۸۱). روش‌های پژوهش در علوم اجتماعی، فاضل ریجانی و رضا فاضل، مترجمان تهران: سروش.
۱۴. فرقانی، محمد مهدی (۱۳۸۲). راه دراز گذار- تحول گفتمان توسعه سیاسی در ایران. تهران: فرهنگ اندیشه.
۱۵. فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹). تحلیل انتقادی گفتمان. ترجمه گروه مترجمان تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها
۱۶. کارلایل، توماس (۱۳۱۸). قهرمانان زندگانی محمد ﷺ. ترجمه ابو عبدالله زنجانی. تبریز: کتابفروشی سروش.
۱۷. کریمی فیروزجایی، علی؛ حبیبی، سمیرا (۱۳۹۷). تحلیل گفتمان دیدگاه‌های رهبران ایران و آمریکا درباره برجام. جستارهای سیاسی معاصر، ۹ (۴)، ۱۳۳-۱۵۳.
۱۸. کوزر، لوئیس آلفرد؛ روزنبرگ، برنارد (۱۳۷۸). نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.
۱۹. گنج‌بخش، محمود (۱۳۹۹). شناسایی عوامل شکوفایی فضایل اخلاقی حکمران مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی. حکمرانی متعالی، ۱(۱)، ۱۱-۳۲.
۲۰. محمدظاهری، محمد (۱۳۹۹). ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران: مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی، مدیریت اسلامی، ۲۸ (۱)، ۲۱-۴۶.
۲۱. مطهری، مرتضی (۱۳۹۲). مقدمه‌ای بر جهان‌بینی اسلامی. تهران: انتشارات صدرا.

۲۲. مک دامل، دایان (۱۳۸۰). مقدمه‌ای بر نظریه‌های گفتمان. ترجمه حسینعلی نودری. تهران: فرهنگ گفتمان.

۲۳. علم‌الهدی، جمیله (۱۳۹۸، ۱۲ بهمن). مکتب شهید سلیمانی؛ قله دستاوردهای معنوی و انسانی انقلاب اسلامی. پایگاه اینترنتی خبرگزاری مهر. دسترسی در ۱۳۹۹/۱۰/۲۰ از وبسایت: <https://www.mehrnews.com/news/4840203>

24. Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse; Textual Analysis for Social Research*. London and New York: Routledge.

25. Hill, H. (2009). *Outsourcing the public library: A Critical Discourse Analysis (Dissertation) the Faculty of the Graduate School at the University*.

26. Jurgensen, M and Phillips (2002). *Discourse analysis* (London: sage publications). Macmillan, Katie. 2006. "Discourse Analysis ~ A Primer":

